

**OLIMPIADA NAȚIONALĂ PENTRU ELEVII DIN MEDIUL RURAL  
„UNIVERSUL CUNOAȘTERII PRIN LECTURĂ”**

**(clasele V-VIII)**

**Anul școlar 2022-2023**

**Etapă județeană, 01.04.2023**

**CLASA A V-A**

- **Timp de lucru: 2 ore.**
- **Toate subiectele sunt obligatorii. Toate răspunsurile vor fi redactate pe foaia de concurs.**
- **Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Punctaj maxim: 100 de puncte.**

**PARTEA I – 20 de puncte**

**Citește cu atenție textul următor, apoi rezolvă sarcinile de lucru!**

A fost odată ca niciodată un pește visător, dar oarecare, cenușiu, chiar cam urâțel, din cauza ochilor bulbucăți. Printre atâția pești emo, scene, punk, hippie, cool, el nu avea nicio calitate. Era... peștele fără calitate. În plus, spre deosebire de alții, care umblau în clanuri mari, în bancuri și găști peștești, el era un biet orfan. Se pierduse de familia lui când nici nu făcuse bine ochi, nu-și mai amintea nimic, crescuse așa, mai mult din mila unora, altora.

Orice copil de pește, ca orice copil de nepește, are niște modele în viață. El nu și le găsisese totuși printre ai lui, ci în cu totul altă parte, la păsările cerului. Sigur, când era mai mic privise cu admirație și teamă spre peștele Pegasus, care arăta ca un scorpiion tăvălit prin susan și cu aripi transparente, ca niște jumătăți de meduză întinse peste niște picioare ca de păianjen. Sau la Peștele-înger, atât de frumos, mai ales cel de culoare albastră. [...]

Frumooooos, dar, totuși, el ar fi vrut să zboare prin aer, nu doar prin ape, să zboare ca albatrosul, de pildă, pe care el îl urmărea cu încântare de sub pelicula de apă, în diminețile de vară. „Cum să-ți dorești să fii pasăre?”, se întrebau vecinii lui, prietenii lui, care sfârșiră prin a-l socoti nebun. [...]

Atât de mult și-a dorit peștele cenușiu să fie pasăre, încât și-a înălțat dorințele spre Mama Natură. Când nu mai spera nimic, a simțit cum înotătoarele pectorale cresc și, cu ele, o dorință uriașă de a se arunca spre prăpastia cerului, în sus. Într-o bună zi, își luă inima-n dinți, tot avântul și... țâșni, tăie straturile de apă până la suprafață, înaintă destul de mult pe cărarea lichidă, serpuindu-și coada cea puternică. Apoi urmă ... desprinderea. Se trezi acolo în aer, deasupra apei, întinse bine înotătoarele care se arătară a fi aripi, aripi adevărate, albastru-transparente, ca de sticlă, și pluti frumos în aerul sclipitor, în lumea păsărilor, a fluturilor și-a libelulelor cu care el, solzosul, iată că se înrudea, într-un fel. Plutea ținându-și respirația. Și nu mai era nici doar pește, și nici pasăre. Ce era el? Păsăre printre pești și pește printre păsări.

Fericirea lui nu dură mult. Întors în apele sale, ceilalți se uitară cu dispreț la el, ba mai mult, cu un fel de groază. Îl vorbeau pe la colțuri – ăia mai bătrâni, care știau atâtea despre lume, dar și cei mai tineri, care-l considerau blestemat. [...]

Până la urmă părăsi locul strâmt în care crescuse și ajunsese departe, departe, unde, într-o bună zi, întâlnește pe unul ca el. Nu era singur! În aer, un pește cu aripi bine întinse, albastrui, se îndrepta spre el. Ca un el însuși, venind din adâncul unei oglinzi. Și-apoi își descoperi seminția, cu adolescenți ca el, cu copii, cu bătrâni, toți înaripați. Așadar, nu era o monstruozitate... Făcea parte din familia rară a peștilor-zburători, așa cum răușca cea urâtă din poveste era, de fapt, o lebădă.

Și-am încălecat pe niște pești și v-am spus niște povești. Și-am încălecat pe niște calcani și v-am spus povești pentru fete și băieți de la 10 la 100 de ani.

(Simona Popescu, *Peștele-pasăre*, (cea mai scurtă poveste cu aripi și lacrimă pentru fetele - dar și băieții - care și-au dorit măcar o dată în viață să aibă aripi) în volumul *Ce poți face cu două cuvinte*)

1. Transcrie, din text, două cuvinte/structuri din câmpul lexical al culorilor.

**4 puncte**

2. Notează, pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia se află varianta corectă de răspuns:  
Peștele visător și-a găsit modele în viață:
  - a. la alți pești pe care îi admira;
  - b. la familia lui;
  - c. la păsările cerului.

**4 puncte**
3. Menționează două sentimente la care se face referire în text. **4 puncte**
4. Rescrie enunțurile următoare în ordinea apariției lor în fragment:
  - a. *se trezi acolo în aer, deasupra apei;* 3
  - b. *era... peștele fără calitate;* 1
  - c. *făcea parte din familia rară a peștilor-zburători;* 4
  - d. *privise cu admirație și teamă spre peștele Pegasus.* 2

**4 puncte**
5. Integrează, într-un enunț, două substantive proprii din text. **4 puncte**

#### PARTEA A II-A – 20 de puncte

**Citește cu atenție textul următor, apoi rezolvă sarcinile de lucru!**

Înainte de a fi descris de specialiști, portretul peștilor zburători, familia Exocoetidae, a fost făcut de navigatori, impresionați de acest spectacol oferit de mările calde.

Peștii zburători populează straturile superficiale ale mărilor. În felul acesta ei pot, fie să țâșnească din apă, spre a evita un pericol, fie numai pentru a urmări o pradă. Executând o serie de salturi succesive, ca o piatră care ricoșează pe suprafața apei, ei și-au perfecționat, cu timpul, săriturile, ajungând să poată plana deasupra apei într-un zbor lin. Înotătoarele lor pectorale foarte lungi, ca niște aripi, îi ajută să străbată, în aer, distanțe apreciabile de 50-60 m, la o înălțime de 2-3 m.[...] Uneori, în cursul zborului, peștii ating suprafața apei cu înotătoarea dorsală, ale cărei vibrații accelerează și mai mult viteza. Cu cât aceste atingeri sunt mai frecvente, cu atât durata zborului e mai mare. În felul acesta, unii pești pot să se mențină în aer până la 30 secunde, răstimp în care străbat 200 sau chiar 400 de metri.

Unii marinari și călători care au observat comportarea peștilor zburători au afirmat că „au văzut cu ochii lor” cum peștii își „mișcă înotătoarele” ca niște aripi, însă, în cursul zborului, „aripile” peștilor zburători sunt aproape imobile, iar ușoara lor vibrație este un efect al zborului și nu cauza lui.

Cum se explică, însă, că peștii zburători trăiesc numai în mările calde? Se pare că factorul care determină răspândirea lor limitată este temperatura ridicată a structurilor superficiale ale apei marine, în care, după cum am văzut, trăiesc peștii zburători. Ei au nevoie de o temperatură de cel puțin 23 °C.

(<http://www.universdecopil.ro/pestii-zburatori.html>)

1. Transcrie două forme verbale la infinitiv din text. **4 puncte**
2. Menționează două trăsături ale textului nonliterar existente în fragment. **4 puncte**
3. Rescrie, pe foaia de concurs, varianta care conține informația corectă, conform textului dat:
  - a) temperatura de care au nevoie peștii zburători este de cel mult 23 °C;
  - b) peștii zburători trăiesc numai în țările calde;
  - c) peștii zburători populează straturile de adâncime ale mărilor.

**4 puncte**
4. Precizează care este înălțimea la care ajung peștii zburători, în aer. **4 puncte**
5. Explică, în minimum 30 de cuvinte, semnificația cuvântului *spectacol* din secvența „portretul peștilor zburători [...] a fost făcut de navigatori, impresionați de acest spectacol oferit de mările calde.” **4 puncte**

#### PARTEA A III-A – 50 de puncte

1. Ordonează alfabetic următoarele cuvinte din al doilea text: *spectacol, straturile, serie, salturi, suprafața*. **5 puncte**
2. Numește un element comun, de conținut, identificat în cele două texte. **5 puncte**

3. Prezintă, în aproximativ 30-50 de cuvinte, semnificația enunțului: *Orice copil de pește, ca orice copil de nepește, are niște modele în viață.* **5 puncte**

4. Transcrie, din primul text, o secvență în care este descris peștele visător. **5 puncte**

5. Exprimă-ți opinia despre mesajul transmis în finalul textului întâi, pornind de la secvența:

*Făcea parte din familia rară a peștilor-zburători, așa cum rățușca cea urâtă din poveste era, de fapt, o lebădă.* **15 puncte**

6. Scribe o compunere narativă, de minimum 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare la care participă peștele visător, alături de tine și de familia ta, în timpul unei călătorii pe mare. **15 puncte**

**Notă:** În cazul cerințelor care solicită formularea răspunsurilor sub formă de enunț sau de text, se vor puncta conținutul și redactarea răspunsului (registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate; coerența textului; respectarea normelor de ortografie și de punctuație).